

GEZONDE
MOND

GEZONDEMOND.BE

VLAAMS INSTITUUT MONDGEZONDHEID

GIDS LOKALE BESTUREN

www.gezondemond.be

INLEIDING.....	2
SAMENWERKING.....	3
DAG VAN DE MONDGEZONDHEID.....	4
EDUCATIE.....	5
OMGEVINGSINTERVENTIES.....	6
ZORG EN BEGELEIDING.....	7
REGELS EN AFSPRAKEN.....	8
PRAKTIJKVOORBEELDEN	9
MATERIALEN EN PROJECTEN GEZONDE MOND.....	14

Inleiding

Als lokaal bestuur ben je mede verantwoordelijk voor de gezondheid van je inwoners, en zo ook de mondgezondheid! In 2022 werd mondgezondheid toegevoegd aan de gezondheidsdoelstelling 'Gezonder Leven'. Zo werkt heel Vlaanderen samen aan een collectieve verbetering van de mondgezondheid. Ook op mondiaal niveau is er meer en meer aandacht voor de mondgezondheid. In 2022 publiceerde de WHO het [Global oral health status report](#). In dit rapport geven ze aan hoe het wereldwijd met de mondgezondheidstoestand zit. De WHO formuleerde op basis van dit rapport al enkele [acties](#) die genomen kunnen worden op verschillende niveaus. Mondgezondheid is dus niet enkel iets waar een lokaal bestuur aan [kan](#) werken, maar ook aan [moet](#) werken.

Wist je dat bijna de helft van de lokale besturen nu al actief rond mondgezondheid werkt? Gezonde Mond organiseerde in juli 2023 een bevraging bij lokale besturen. Je vindt doorheen de gids ook enkele quotes terug uit de bevraging. Van de 59 bevroegde lokale besturen gaf 49,2% aan dat het thema mondgezondheid op een bepaalde manier al in hun programma staat. Ruim twee derde (67,8%) van hen gaf aan dat het lokaal bestuur een verantwoordelijkheid heeft om hier aan te werken. Om hen een duwtje in de rug te geven ontwikkelden we deze gids.

Een succesvol én duurzaam gezondheidsbeleid

Een duurzaam gezondheidsbeleid steunt op enkele principes die ervoor zorgen dat de acties die je lokaal bestuur onderneemt niet meteen vergeten worden of slechts éénmaal doorgaan. Je zet best in op vier verschillende strategieën ([educatie](#), [omgevingsinterventies](#), [regelgeving](#) en [zorg](#)). Een gezondheidsbeleid uitvoeren doe je op verschillende niveaus van de bevolking. Je zal je acties zowel richten naar [individuen](#) en [risicogroepen](#), [buurten](#), de [volledige gemeente](#) én je kan ook [bovenlokaal](#) aan gezondheid werken. Misschien heb je wel al eens gehoord van de [Gezonde Gemeente matrix?](#) Via deze gids zullen we je wegwijs maken in acties die je kan nemen binnen de verschillende strategieën van een goed mondgezondheidsbeleid.

Samenwerking

Werken aan mondgezondheid, dat doe je niet alleen! Er zijn verschillende actoren die een rol spelen **buiten** je eigen lokale bestuur. We sommen er hier enkele op:

- [De Logo's](#): Waarschijnlijk heb je al van de Logo's gehoord, of je werkt er zelfs al mee samen! De Logo's zijn de regionale verspreiders van de materialen die door Gezonde Mond ontwikkeld werden. Je kan dus al je vragen over de materialen ook aan hen stellen! Heb je een idee, maar extra ondersteuning nodig? Dan kan je altijd eens aankloppen bij de contactpersoon voor mondgezondheid uit jouw buurt.
- [De Eerstelijnszones](#), (ELZ) [zorgraden](#) en de [TELZ](#). De eerstelijnszones zijn netwerken van eerstelijnsaanbieders en ze stemmen alle lokale overheden, zorg- en hulpverleners beter op elkaar af. De TELZ is de organisatie van tandartsen in de ELZ. Indien je graag een project met tandartsen op poten wil zetten kan je inspiratie en ondersteuning via de TELZ vinden.
- Het is ook interessant om een samenwerking aan te gaan met een mondhygiënist in de buurt. Deze professionals zijn niet alleen klinisch opgeleid, maar hebben ook expertise in collectieve gezondheidsbevordering (bv. het geven van workshops, ...). Op de website demondhygienist.be vind je meer informatie over dit paramedisch beroep en kan je gebruik maken van de functie 'zoek een mondhygiënist' waar je op regio kan zoeken.

Vergeet zeker niet om met de verschillende organisaties **binnen** je lokaal bestuur samen te werken zoals het OCMW, de CLB's, Huizen van Het Kind, scholen, woonzorgcentra (WZC), lokale dienstencentra,.. Deze organisatie hebben ervaring met preventieve gezondheid en toegankelijkheid van zorg

Dag van de mondgezondheid 2024

Op **20 maart 2024** valt de jaarlijkse dag van de mondgezondheid.

Gezond begint in je mond!

Het thema van dit jaar is duidelijk: een gezonde mond in een gezond lichaam. Dit jaar roept het Vlaams Instituut Mondgezondheid alle lokale besturen op om een actie te organiseren om te tonen dat ook jouw dorp, gemeente of stad inzet op een goede mondgezondheid voor alle burgers. Poets met zijn allen op 20 maart om de tanden en laat zien hoe trots jullie zijn op jullie mond!

Deel de actie van jullie lokaal bestuur op sociale media met [#dagvandemondgezondheid](#).

Hoe organiseer je een geslaagde actie voor de dag van de mondgezondheid? Daar hebben we enkele tips en hulpmiddelen voor!

- Op de website van Gezonde Mond vind je [een themapagina](#) terug rond de dag van de mondgezondheid. Hier bundelen we al onze materialen. Ben je op zoek naar inspiratie, dan kan je daar starten. Je vindt hier ook kant- en klare berichten voor sociale media en een persmap.
- In deze gids vind je heel wat materialen terug die je gratis kan gebruiken om mondgezondheid extra in de kijker te plaatsen.
- Werk samen met lokale actoren. Gebruik de ondersteuning van je Logo of organiseer iets met lokale mondgezondheidsprofessionals en organisaties.
- Ook de voorbije jaren werden al heel wat acties georganiseerd door lokale besturen, organisaties en scholen. Deze werden via de [#dagvandemondgezondheid](#) gedeeld op sociale media.

“Samen met het logo wordt er een les in de basisschool georganiseerd. volgend jaar organiseren we samen een bredere infosessie over zaken zoals terugbetalingen,..”

Educatie

Met de strategie educatie zorg je voor verhoging van de kennis van je inwoners. Dit doe je door als lokaal bestuur iedereen in je gemeente te informeren en te sensibiliseren over een goede mondgezondheid. Je kan je inwoners zowel individueel informeren als op gemeenteniveau. We geven je hieronder enkele voorbeelden ter inspiratie.

- Het organiseren van infomomenten voor inwoners. Dit kan bijvoorbeeld een infomoment voor ouderen in een lokaal dienstencentrum zijn, een infomoment voor ouders van jonge kinderen in een Huis van het Kind, ...
- Betrek het thema mondgezondheid bij andere initiatieven rond gezondheid (bijvoorbeeld een infostand op een sportdag).
- Neem contact op met de Eerstelijnszone om tandartsen en mondhygiënist die werkzaam zijn in jullie gemeente te informeren over nieuwe en bestaande initiatieven in de buurt.
- Stimuleer woonzorgcentra in de gemeente om aandacht te schenken aan preventieve (mond)gezondheid. Dit kunnen ze doen via [de mondzorglijn](#) met gratis ondersteuning van een procesbegeleider.
- Informeer leerkrachten en zorgverleners over het beschikbare materiaal. Zo zijn er [lespakketten voor in de kleuter- en lagere school](#), [Gezonde Mond koffers](#) die gratis uitleenbaar zijn en nog veel meer!

“Er werden 2 kinderboekjes gemaakt die te koop zijn in de boekhandel en verdeeld werden bij lokale organisaties. Er werden ook lespakketten voor scholen gemaakt.”

“Er worden 2x per jaar gezinspakketten verdeeld bij gezinnen in kansarmoede, in samenwerking met de sociale kruidenier.

Dit pakket bevat materiaal voor de mondhygiëne.”

Omgevingsinterventies

Bij omgevingsinterventies wordt de leef- en werkomgeving zo aangepast dat gezond gedrag bevorderd wordt. De omgeving wordt zowel geduid op de fysieke omgeving als de sociale omgeving.

Wat je als lokaal bestuur kan doen om de mondgezondheid te bevorderen:

- Drinkwaterfonteinnetjes in de publieke ruimte voorzien.
- Aanbieden van tandenpoetspakketten. Je kan bijvoorbeeld alle kinderen die in de kleuterklas of de lagere school starten een pakket bezorgen met een tandenborstel en tandpasta.
- Moedig scholen aan om plekken te voorzien waar kinderen hun tanden kunnen poetsen.
- Sportclubs aanmoedigen om de [EHBTO-fiche](#) op te hangen in de EHBO ruimte.
- Bekijk samen met de bibliotheek om een themaweek mondgezondheid in te richten in de bib, waarbij verschillende boekjes rond mondzorg en mondhygiëne uitgelicht worden. Hiervoor kan je de [inspiratiegids mondgezondheid](#) gebruiken
- Investeer in een (oude) tandartsstoel om jaarlijkse mondonderzoeken/screenings voor kwetsbare groepen te organiseren in het WZC of LDC.

Afspraken en regels

Onder deze strategie vallen alle afspraken en regels die je als lokaal bestuur maakt om de mondgezondheid te stimuleren en ongezond gedrag te vermijden.

Enkele voorbeelden van afspraken en regels die je als lokaal bestuur kan maken:

- Subsidies voor lokale organisaties die aan mondgezondheid werken.
- Te behalen doelstelling voor lokale organisaties opstellen (bijvoorbeeld: alle kinderopvangen in de buurt moeten minstens 1 keer per dag gezamenlijk de tanden poetsen).
- Het lokaal bestuur maakt afspraken met de zorgraad van een Eerstelijnszone rond tandartsen en mondhygiënisten (bijvoorbeeld plaatsen van tandartsen en mondhygiënisten op de sociale kaart).
- Zorgvoorzieningen in de buurt stellen samen een gezamenlijke visietekst op.

“Het Huis van Het Kind organiseert jaarlijks met andere partners een succesvol event rond mondgezondheid.”

Zorg en begeleiding

Onder deze strategie valt alles wat je als lokaal bestuur onderneemt om mondgezondheidsproblemen van je inwoners én je personeel vroegtijdig op te sporen en te behandelen.

- Kind & Gezin stuurt kinderen vanaf de eerste tand door naar een tandarts of mondhygiënist. Meer info over het eerste tandartsbezoek vind je in [deze factsheet](#).
- De gemeente faciliteert de samenwerking tussen tandartsen en mondhygiënisten in de buurt.
- Zorg voor een [kwaliteitsvol rookstopaanbod](#). Roken heeft een grote negatieve impact op de mondgezondheid.

“We hebben meegewerkt met het project Ieders Mond Gezond”

“Er wordt jaarlijks een actie gedaan naar kleuters waar ze leren te poetsen en naar de tandarts gaan. De actie wordt georganiseerd door vrijwilligers uit de gezondheidsraad, een lokale tandarts en scholen.”

“Een WZC uit de buurt heeft een overeenkomst met mondhygiënisten die twee keer per jaar langskomen, waarna de zorgverleners een zorgplan opmaken.”

Praktijkvoorbeelden

Wat wordt er al gedaan bij andere lokale besturen? Hoe pakken zij mondgezondheid aan? Op de volgende pagina's kan je inspiratie halen uit twee praktijkvoorbeelden uit Gent en Mechelen.

Het eerste voorbeeld komt uit Gent, waar mondhygiëniste Laura meer uitleg geeft over het ontstaan van het pilootproject mondzorg in Nieuw Gent.

Wat houdt het project precies in?

'Het project betreft het inzetten van een mondhygiënist in de wijk Nieuw Gent, met mogelijkheden voor ondersteuning in andere wijken in Gent. Het hoofddoel is het versterken van mondgezondheidsvaardigheden van bewoners en wijkorganisaties door middel van outreachende inzet op wijkgerichte preventieve acties door een mondhygiënist in samenwerking met diverse partners.

Deze omvatten diverse activiteiten, van mondonderzoeken bij jonge kinderen met gezondheidsbevordering en toeleiding naar hun eerste tandartsbezoek tot het organiseren van groepsactiviteiten in het lokaal dienstencentrum, alles afgestemd op de noden en behoeften van de organisatie en de doelgroep.

We willen de toegankelijkheid van mondzorg verbeteren door contacten en doorverwijzingen met tandartsen, specialisten en andere zorgverleners te onderhouden en te verbeteren. Daarnaast streven we naar duurzame preventieve mondzorg op maat van de wijken.

Dit omvat het evalueren van de wijkgerichte inzet van een mondhygiënist in samenwerking met partners en afstemming met bovenlokale instanties voor verduurzaming en structurele integratie van mondgezondheidsbevordering.'

Hoe kwam dit tot stand?

'Het project kwam tot stand door signalen vanuit verschillende wijken over toegankelijkheid, tekorten en slechte mondgezondheid van Gentenaren. De expertise van een mondgezondheidsactor was nodig om deze uitdagingen aan te pakken. Dit kadert binnen het beleid van de stad Gent om de mondgezondheid van de inwoners te verbeteren, de gezondheidsvaardigheden te versterken en de toegankelijkheid van gezondheidszorg te verhogen.

Dit alles wordt gedaan vanuit Mondzorgcentrum Nieuw Gent in samenwerking met verschillende partners, waaronder CEMOB vzw, wijkgezondheidscentra, de stuurgroep mondzorg van stad Gent, het pilootproject Generatie Gaatjesvrij en andere wijkactoren.'

Waar wil je in de toekomst graag naar toe?

'Het doel voor de toekomst is het integreren van mondzorg in organisaties en de opgedane kennis over mondgezondheidsbevordering te implementeren in bredere gezondheidspromotie-inspanningen.'

Welke tips heb je voor andere lokale besturen?

'Voor andere lokale besturen zijn er enkele tips: durf te pionieren, de sprong te wagen en een wijkgerichte aanpak te omarmen. Bouw een lerend netwerk op waarin kennis en ervaringen worden uitgewisseld om zo gezamenlijk te leren en te groeien in dit vakgebied.'

Het tweede voorbeeld komt uit Mechelen. De stad zet via verschillende initiatieven in op het verbeteren van de mondgezondheid van hun inwoners.

Wat doen jullie momenteel rond mondgezondheid?

'De Stad Mechelen ontwikkelde in samenspraak met Logo Mechelen een interventiematrix rond preventieve mondgezondheid.

www.mechelen.be/mondgezondheid

Educatie en omgevingsinterventies:

- Dag van de mondgezondheid 2023
  - Workshops op locatie (wijkgezondheidscentrum Wel en Wee, armoede-organisatie, Huis van het Kind-Sociaal Huis Mechelen, lokaal dienstencentrum en de sociale Kruidenier).
  - Verdeling gratis tandenborstels aan bezoekers Sociaal Huis en Huis van de Mechelaar, armoede-organisaties De Keeting en De Lage Drempel, lokaal dienstencentrum De Rooster en patiënten wijkgezondheidscentrum Wel en Wee.
  - Verdeling tandpoets(info)zakjes aan: deelnemers workshops, gezinnen van de 3 consultatiebureaus van Kind en Gezin, gasten Straathoekwerk en Woonwagenvanparkbewoners.
- Het wijkgezondheidscentrum, de 3 Centra voor leerlingbegeleiding, de stedelijke bibliotheek, Huis van het Kind Mechelen en LOGO Mechelen ontvingen een Gezonde Mondkoffer (voor jonge kinderen) van Stad Mechelen. Op die manier kunnen leerkrachten, of medewerkers welzijnsorganisaties op basis van de bijgevoegde handleiding op een leuke manier aan de slag rond het thema preventieve mondgezondheid. Ook de ontwikkelde materialen: Hoera, een diploma, een poetskaart en infofiche van Rommy, masquotte van Mechelen Kinderstad of de infobrochure Gezonde Mond zijn hiervoor beschikbaar. Door het vermenigvuldigen van de Gezonde Mond koffer, te ontlenen bij LOGO, hoopt stad Mechelen het gebruik ervan toegankelijker te maken.'

Regels, afspraken, zorg en begeleiding:

- 'Opleidingen [mondzorgcoach](#) van Gezonde Mond: in de kijker zetten.
- Screenings (naar voorbeeld van) leders Mond Gezond in samenwerking met een lokale vrijwilliger-tandarts, mondzorgcoach wijkgezondheidscentrum Wel en Wee, vrijwilliger voor administratie (registratie en doorverwijsbrief) op locatie van het wijkgezondheidscentrum: 8/11/23 (16 personen)- 6/03/24 (20 personen)-...
  - Stad Mechelen voorziet voor deze patiënten een doorverwijzing naar een externe tandartspraktijk indien naast de preventieve screening ook een curatieve behandeling nodig werd geacht: de patiënt krijgt een doorverwijsbrief mee én een behandelafpraak.
  - Momenteel georganiseerd voor patiënten van het wijkgezondheidscentrum Wel en Wee en cliënten KansArmoedeNetwerk/sociale zaken OCMW/Huis van het Kind.
  - Tijdens screenings kinderen spelenderwijs betrekken (Gezonde Mond koffer) + tandpoetsinfozakje mee naar huis (poetskaart met Rommy, masquotte Mechelen Kinderstad).'

Hoe kwam dit tot stand?

'Vanuit gedeelde noden bij de lokale welzijns- en gezondheidsorganisaties:

Stap 1: goedkeuring van het preventief gezondheidsplan door het beleid (charter Gezonde stad/gemeente).

- Organisatie van een structureel overleg met lokale partners (welzijn en gezondheid) met voorstelling projecten zoals bv. 'leders mond gezond' 'Laat je tanden zien' 'SMILE-project'
  - knelpunten in beeld en aanbevelingen voor start vanuit deze projectexperten
  - kennismaking en situering lokale noden – samenwerking rond thema: betaalbare en toegankelijke mondzorg in Mechelen
- Uitwerking van een stappenplan voor jonge kinderen en kwetsbare doelgroep in werkgroepoverleg
  - inventarisatie bereidheid tandartsen

Stap 2: van stappenplan naar actieplan preventieve mondgezondheid in samenwerking met LOGO Mechelen volgens de gezondheidsmatrix van Gezond Leven (zie hoger).

Stap 3: Voorwaarde voor organisatie van screenings is doorverwijsmogelijkheid naar externe tandartsen. Er gebeurde een belronde en er vertrok een brief naar de Mechelse tandartsen vanuit het Schepencollege, Kansarmoedenetwerk en de Eerstelijnszone met de oproep voor een afsprakenblok.'

Waar wil je in de toekomst nog naar toe werken?

- 'Verhogen van de toegankelijkheid van mondzorg
Het streefdoel is om mondscreenings én behandelingen te organiseren op locatie van het wijkgezondheidscentrum voor personen met een financiële/emotionele drempel tot een reguliere tandarts (patiënten wijkgezondheidscentrum, welzijnsorganisaties, Sociaal Huis en Huis van het Kind Mechelen). Niet alleen de drempel bij kwetsbare groepen vormt een probleem, maar ook het gegeven van doorverwijsmogelijkheden.

- Sensibiliseren van tandartsen
  - Droom: Na een preventieve screening en eventuele eerste en dringende behandeling bij de tandarts waar de samenwerking mee loopt, maakt de patiënt, samen zijn mondzorgcoach als brugfiguur een afspraak voor verder en jaarlijkse opvolging bij een mondhygiënist of reguliere tandarts.
  - Blijvend zoeken naar doorverwijsmogelijkheden en informeren over bijvoorbeeld het elektronisch attesteren (rond vlotte terugbetalingen door mutualiteiten) en andere mogelijkheden. '

Welke tips heb je voor andere lokale besturen?

- 'Vertrekken vanuit een gedeelde nood om samen te streven naar betaalbare, toegankelijke mondzorg als gedeelde doelstelling.
  - Vanuit Gezonde stad/gemeente-kader (gedragenheid vanuit het beleid is een randvoorwaarde) starten met een structureel overleg met de lokale partners waarbij elke werking noden en knelpunten aangeeft alsook welk aanbod of welke samenwerking er al is of zou kunnen uitgebouwd worden zoals bv. de gratis screenings van leders Mond Gezond (2x/jaar) om dan stapsgewijs tot een actieplan te kunnen komen.
  - Mondzorgcoaches als brugfiguren zijn belangrijke schakels in het geheel om de link te kunnen maken naar de kwetsbare doelgroep. Hier blijvend op inzetten is een must.
  - Sinds 2016 komt leders Mond Gezond (met een vrijwilliger-mondhygiënist en vrijwilliger-tandarts uit het Gentse) naar het wijkgezondheidscentrum Wel en Wee voor een gratis screening in samenwerking met de maatschappelijk werker-mondzorgcoach van het wgc. Deze screening kan lokaal dan worden versterkt met lokale vrijwilligers... en dan ben je vertrokken.
  - De sleutel is NETWERKEN: onderzoek mogelijke samenwerking met vrijwilligers, studenten mondhygiëne of tandartsassistent, CLB- medewerkers, ...
  - Het loont ook de moeite waard om verschillende pistes te onderzoeken: mobiele teams, mobiele unit, samenwerking met studenten-mondhygiënist,...
- Meer Gezonde Mond koffers voorzien zodat leerkrachten,... deze makkelijker/toegankelijker kunnen gebruiken (bv. door een koffer aan elk CLB of,...te schenken vanuit een lokaal bestuur zodat scholen deze makkelijker kunnen ontlenen).'

INSPIRATIE NODIG?

Materialen en projecten

Gezonde Mond

Op de vorige pagina's werden er al heel wat acties aangehaald die je kan nemen met je lokaal bestuur. Gezonde Mond biedt daar bovenop tal van kant- en klare materialen en projecten aan die je zo kan implementeren in je lokaal bestuur. We stellen deze op de volgende pagina aan je voor. Sommige woorden zijn onderlijnd, als je daarop klikt ga je meteen naar de juiste webpagina.

Basisadviezen

VOOR WIE? IEDEREEN

Een goede mondgezondheid: wat is dat eigenlijk? En hoe zorg je best voor je mond? De basisadviezen van Gezonde Mond bieden een antwoord op deze vragen. Er zijn verschillende adviezen voor peuters, kleuters en kinderen tot 12 jaar en voor jongeren en volwassenen vanaf 12 jaar. Er werd ook een uitbreiding voor gebitsprothesen en andere gebitsstructuren voorzien. Deze uitbreiding kan geplooid worden zodat deze in de basisadviezen +12 jaar past.

Een goede zorg voor de mond steunt op 3 pijlers:

- Goede mondhygiëne
- Het periodiek mondonderzoek
- Mondvriendelijke voeding

HOE KAN JE HIER ALS LOKAAL BESTUUR MEE AAN DE SLAG?

Download de basisadviezen mondgezondheid gratis op de website van Gezonde Mond en verspreid naar lokale instanties zoals scholen, huizen van het Kind, lokale dienstencentra, WZC, CLB's, Kind & Gezin,...

- [Basisadviezen - 12 jaar](#)
- [Basisadviezen + 12 jaar](#)
- [Basisadviezen gebitsprothesen en andere gebitsstructuren](#)

[De Logo's](#) hebben een voorraad basisadviezen ter beschikking. Je kan steeds contact opnemen voor enkele exemplaren.

Folders en factsheets

Wist je dat... Gezonde Mond tal van brochures, informatie en factsheets aanbiedt? Al deze materialen zijn gratis te downloaden op de website.

Iedereen

- Traumakaart '[Eerste hulp bij tandongevallen](#)'

Kinderen

- Folder: '[Een gezonde mond, een leven lang!](#)'
- Factsheet: '[Het eerste bezoek aan de tandarts](#)'

Volwassenen

- Folder: '[Een gezonde mond, ook voor jou?](#)'

Personen met een beperking

- Factsheet: '[Mondgezondheid bij personen met een beperking](#)'
- Infographics: '[Tips en informatie over mondzorg](#)'
- Campagnebeeld: '[Gezond begint in je mond](#)'
- Factsheet: '[Hoe omgaan met weerstand tijdens de dagdagelijkse mondzorg](#)'

Ouderen

- Factsheet: '[Mondgezondheid bij kwetsbare ouderen](#)'
- Infographics: '[Tips en informatie over mondzorg](#)'
- Campagnebeeld '[Gezond begint in je mond!](#)'
- Factsheet: '[Hoe omgaan met weerstand tijdens de dagelijkse mondzorg](#)'

Gezonde Mond koffer

VOOR WIE? KINDEREN, OUDEREN EN PERSONEN MET EEN BEPERKING

Wil jij graag met jouw organisatie aan de slag rond preventieve mondzorg bij kinderen? De Gezonde Mond koffers zijn uitleenboxen vol materiaal om kinderen en jongeren, ouderen en personen met een beperking te laten kennismaken met preventieve mondzorg en het tandartsbezoek. Via de materialen in de koffer kan je informatie over mond en tanden tastbaar en levendig maken.

Er bestaan drie versies van de koffer:

- De basiskoffer met materiaal voor kinderen en jongeren
- De basiskoffer + uitbreidingspakket met materiaal voor ouderen
- De basiskoffer + uitbreidingspakket met materiaal voor personen met een beperking

HOE KAN JE HIER ALS LOKAAL BESTUUR MEE AAN DE SLAG?

De Gezonde Mondkoffers zijn gratis beschikbaar via de Logo's. Elk Logo heeft 2 basiskoffers, 2 uitbreidingspakketten ouderen en 2 uitbreidingspakketten personen met een beperking ter beschikking. Wil jij graag een koffer uitleenen? Neem dan zeker contact op met het [logo uit jouw buurt!](#)

Ieders Mond Gezond

VOOR WIE? PERSONEN IN KANSARMOEDE

Heel wat mensen in armoede ondervinden financiële, administratieve of sociale drempels om tot bij de tandarts te geraken. Om de 'kloof' tussen mensen in kansarmoede en de tandarts te verkleinen leiden wij medewerkers en vrijwilligers van armoede- en welzijnsorganisaties op tot mondzorgcoach.

DE MONDZORGCOACH...

- is een aanspreekpunt m.b.t. mondzorg binnen de organisatie
- fungeert als brugfiguur tussen personen in kansarmoede en mondzorgprofessionals
- zet in op wederzijdse empathie
- legt contacten met lokale tandartspraktijken
- werkt drempels weg op diverse vlakken voor zowel de doelgroep als de zorgverlener (informatie, administratie en communicatie)
- organiseert gratis mondscreenings in de organisatie als opstap voor doorverwijzing naar een lokale tandarts of mondhygiënist.

WIL JE ALS LOKAAL BESTUUR MET DIT PROJECT AAN DE SLAG?

Overweeg dan om binnen jouw gemeente een werkgroep rond mondgezondheid op te richten. Door krachten te bundelen kunnen we samen aan de slag voor een betere mondgezondheid. Denk je aan bestaande gezondheidsinitiatieven waar je mondgezondheid in kan integreren? Verken deze mogelijkheden en laten we samen actie ondernemen voor een gezonde mond voor iedereen!

Meer info op de [website van Gezonde Mond](#)

De Mondzorglijn

VOOR WIE? OUDEREN IN WOONZORGCENTRA

Een goede mondgezondheid van kwetsbare ouderen uit jouw gemeente is heel belangrijk om gezond te blijven. Het toepassen van een goede mondhygiëne is bij hen vaak moeilijker en daarom ook beduidend slechter dan die van de algemene bevolking. Daarom worden vaak ernstige en uitgebreide mondproblemen vastgesteld bij ouderen in woonzorgcentra (WZC). Onderzoeken rapporteren dat zowat iedere zorgafhankelijke oudere tandheelkundige zorg nodig heeft, en dat willen wij graag veranderen!

De Mondzorglijn helpt hierbij door middel van een implementatieprocedure bestaande uit 7 stappen. Deze is uitgeschreven in een draaiboek. Er worden handvaten, materialen en concrete tips aangeboden om mondzorg blijvend te integreren in de dagelijkse zorg.

Meer info via demondzorglijn.be

PROCESBEGELEIDING

De Vlaamse Overheid stelt procesbegeleiders ter beschikking om WZC te ondersteunen in de implementatie van het draaiboek voor max. 65 uur ondersteunen gedurende 2 à 3 jaar. Deze procesbegeleider is een tandarts of mondhygiënist. Hij/zij werd opgeleid door het Vlaams Instituut Gezond Leven en Gezonde Mond.

HOE KAN JE HIER ALS LOKAAL BESTUUR MEE AAN DE SLAG?

Woonzorgcentra, al dan niet verbonden aan het lokaal bestuur, met interesse in procesbegeleiding kunnen zich inschrijven via www.gezondleven.be. Bekijk eerst de deelnamevoorwaarden vooraleer het aanvraagformulier in te vullen. Dit project loopt volgens de huidige regelgeving tot 31 december 2028.

Educatief materiaal

VOOR WIE? KINDEREN

CAS EN KATO

Cas en Kato is een educatief pakket gericht op het verbeteren van de mondgezondheid van peuters en kleuters. Dit pakket kan zowel gebruikt worden in de kinderopvang, door huizen van het Kind én in de kleuterschool. Dit pakket bestaat uit een activiteitenmap en 2 verhalen.

FLOS EN BROS (BASISONDERWIJS)

Flos en Bros is een educatief pakket gericht op het verbeteren van de mondgezondheid van kinderen in het basisonderwijs. Dit pakket bestaat uit een educatieve map, verschillende werkblaadjes en extra ondersteunende materialen zoals stickers, een poetskalender en een poetsposter.

FLOS EN BROS (BIJZONDER ONDERWIJS)

Voor het bijzonder onderwijs werd het pakket van Flos en Bros vertaald naar een educatieve map die gebruikt kan worden in de meeste types van het bijzonder onderwijs. Aan de hand van 7 thema's worden kinderen gesensibiliseerd over mondgezondheid.

HOE KAN JE HIER ALS LOKAAL BESTUUR MEE AAN DE SLAG?

Informeer de scholen, kinderopvang en huizen van het Kind over het bestaan van deze pakketten en motiveer ze om ermee aan de slag te gaan!

Inspiratiegids mondgezondheid

VOOR WIE? KINDEREN TOT EN MET 18 JAAR

Ben jij op zoek naar materialen om aan de slag te gaan met mondgezondheid maar twijfel je welke materialen correct advies geven? Dan kan je op school of binnen je organisatie de inspiratielijst mondgezondheid gebruiken! Alle materialen die in deze lijst staan werden getoetst aan de [basisadviezen mondgezondheid](#).

MATERIALEN IN DE GIDS

- Bibliotheekboeken
- Educatief materiaal
- Poetsfilmpjes
- Poetsliedjes
- Apps
- Engelstalige materialen
- Beslissingsboom: weet je niet goed welke materialen te gebruiken? Deze beslissingsboom helpt je op weg!

HOE KAN JE HIER ALS LOKAAL BESTUUR MEE AAN DE SLAG?

Deze gids is ideaal voor wanneer je als lokaal bestuur mondgezondheid extra in de kijker wil zetten. Verspreid deze gids bijvoorbeeld naar je bibliotheek zodat er een standje gemaakt kan worden met boeken rond mondgezondheid.

Bijzondere adviezen en kennisclips

VOOR WIE? IEDEREEN DIE DE MONDZORG ONDERSTEUNT

De bijzondere adviezen zijn bedoeld voor iedereen die de mondzorg van personen waarbij de mondzorg extra aandacht vraagt, ondersteunt. De adviezen omvatten tips voor verschillende aspecten van de mondgezondheid zoals het voorkomen van mondaandoeningen, tips voor het mondonderzoek en voor de aanpak thuis of in een zorgvoorziening. Deze adviezen werden vertaald naar korte kennisclips die alles visueel weergeven.

HOE KAN JE HIER ALS LOKAAL BESTUUR MEE AAN DE SLAG?

De adviezen en kennisclips kunnen gebruikt worden om zorgpersoneel, mantelzorgers, families en anderen die instaan voor mondzorg, te sensibiliseren, informeren en op te leiden. Maak hen warm om ermee aan de slag te gaan of organiseer zelf een infomoment.

Reizende Tentoonstelling

VOOR WIE? KINDEREN IN DE KLEUTERSCHOOL EN HET BASISONDERWIJS

De Reizende Tentoonstelling is een educatief project voor de kleuterklas en eerste graad lager onderwijs. Het doel is om kinderen, leerkrachten en (groot)ouders te overtuigen van het belang van een gezonde mond en hen op dit vlak de juiste kennis en vaardigheden bij te brengen.

De tentoonstelling is opgebouwd uit een wachtzaal en een tandartsenpraktijk. De wachtzaal bestaat uit allerlei informatiemodules en biedt de leerkracht de mogelijkheid om zelf les te geven. De tandartsenpraktijkmodule is opgebouwd met doe-activiteiten en experimenten. De tentoonstelling kan bovendien aangevuld worden door de ontlending van een [Gezonde Mond koffer](#).

HOE KAN JE HIER ALS LOKAAL BESTUUR MEE AAN DE SLAG?

Het ontlenen van de tentoonstelling is gratis. De organisator verbindt zich er toe de praktische organisatie op zich te nemen. De organisator neemt contact op met lokale scholen en/of partners. Op de webpagina van de tentoonstelling vind je alle geplande ontleningen in de toekomst terug. Contacteer info@gezondemondbelgium.be en vermeld duidelijk wanneer je de tentoonstelling zou willen ontlenen en tijdens welke periode. Een ontlening duurt minstens 2 weken.

colofon

Deze publicatie werd ontwikkeld door het Vlaams Instituut Mondgezondheid, met de steun van de Vlaamse Overheid.

Voor meer informatie surf je naar www.gezondemond.be of
contacteer je info@gezondemond.be

